

Кривошапкина Таисия Васильевна
Учитель начальных классов
МБОУ "Дулгалахская СОШ им. И.И. Котельникова"

Дулгалах/Верхоянский Методический материал Оройуоннаабы «Далбар Хотун»
күрэс сценарийа

1 вед: Ытык хайа хаххалаах, очуос таас дурдалаах Айыы киһитин, Күн оҕотун төлкөлөөх түһүлгэтэ- Төрүт дайдым Дьяаны Дуулаҕалааҕа!

2 вед: Арыы хайах түбэлээх, үүт күөллээх, суорат тураналаах, ураанхай улуута үөскээбит, саха бастына тырыллан тахсыбыт дьон киһитэ дьонноох- Дьяаным Дуулаҕалааҕа!

1 вед: Бу абыс иилээх-саҕалаах, атааннаах-мөнгүннээх аан Ийэ дайдыга олох олорорго ананан үөскээбит, хайа да омук бииһин ууһа эстибэтин, үүнэ-эбиллэ турдун диэн, Үрдуку Аар Тойонтон киһи аймах анаара дьахтар буолан, айыллыбыт эбит.

2 вед: Олоҕу салгыыр аналлаах кыыс оҕо күн сириҥ көрдөбүнэ, аал уот тигинэччи оттуллар, үөрүү саламата астанар, алгыстаах ырыа дьыэрэйэр. Үтүө майгылаах, сайаҕас санаалаах кыыс оҕо барахсан кэмэ кэллэбинэ, дьоло тосхойдобуна, күндү ийэ буолар, кэнчээри ыччаты үксэтэр, үрүн илгэни үрүлүтэ сүүрдэр, сандалы остуолугар толору астаах, алаһа дьыэ Далбар Хотуна буолан, киэн сириҥ аата ааттанар, убаастанар, ытыктанар.

1 вед: Үтүө дьоро түһүлгэнэн, кунду ыалдыттар уонна биир дойдулаахтарбыт!

2 вед: Дуулаҕалаахпыт туонатыгар ытыллар «Далбар Хотун» оройуоннаабы күрэҕи саҕалыырбытын көңүллээн!

1 вед: Күрэскэ кытта кэллилэр:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

1 вед: Бүгүҥнү күрэҕи сыаналыыр-дьүүлүүр сүбэни кытта билиһиннэрэрбин көңүллээн!

2 вед: Тыл бэриллэр Дьүүлүүр Сүбэ бэрэссэдээтэлигэр _____ !

1 вед: Эйэбэс, үтүө майгыларынан, нарын-талыы көрүҥнэринэн, сатабылларынан, талааннарынан бүгүн бийигини үөрдүөх, дууһабытын долгутуох күрэх кыттылаахтарыгар ситиһиилэри баҕарыабын!

2 вед: Күрэхпит бастакы түбүмэбэ – «Бэйэни билиһиннэри». Кыттааччылар кимтэн кииннээхтэрин, хантан хааннаахтарын туһунан билиһиннэриэхтэрэ.

1 вед: Эрдэ ытыллыбыт сэрэбиэй быһыытынан бастакынан бэйэтин билиһиннэриэбэ:

Музыкальный эбэрдэ.

1 вед: Иккис түһүмэхпит – «Алаһа дьыэ хаһаайката». Хотун ийэ барахсан уурбута-туппута, көрбүтэ-истибитэ өрүү сылаас тыыннаах, өйтөн сүппэт уратылаах.

2 вед: Бу түһүмэххэ хаһаайкалар бэйэлэрин дьыэ кэргэннэрин, хаһаайыстыбаларын, быһатын эттэххэ, алаһа дьыэлэрин баайын-дуолун, уратытын кэпсизэхтэрэ.

Музыкальный эбэрдэ.

1 вед: Үһүс түһүмэхпит – «Сандалы остуол хаһаайката».

2 вед: Ийэ барахсан күнү күннүктээн, холумтанын аттыттан арахсыбакка ас астаан, сандалы остуолун тула дьыэ кэргэнин олордон, минньигэс аһынан күндүлүүрү ама, туюхха тэҥнэбиэй?

1 вед: Билигин хаһаайкалар астаан аҕалбыт астарын билиһиннэриэхтэрэ уонна бу түһүмэх биэр сүрүн уратытынан- хаһаайкалар астарын аукционнаан эһиэхэ, көрөөччүлэргэ атыылыахтара. Кинилэр киллэрбит харчылар «Аһымал акция» быһыытынан биһиги нэһилиэкпит оҕотугар ананыаҕа. Онон, «Күн киһитэ көмүскэс, Айыы киһитэ аһыныгас» диэн санаанан салайтаран, аукционна кыттаргытыгар ынҕырабыт.

Музыкальный эбэрдэ.

1 вед: Төрдүс түһүмэхпит «Айар курэх».

2 вед: Ыал ийэтэ оҕотун утутар биһигин ырыата эбэтэр ис иһиттэн сырдаан, тугу эмэ онгоро сылдьар кэмигэр ыллаан кинигинэйэрэ, эбэтэр бар дьонугар ырыа-тойук, үгкүү-үөрүү бэлэхтээн сыанаттан сырдыы-үөрэ мичилийэриттэн киһи эрэ үөрэр, астынар, дууһата манньыйар.

1 вед: Билигин биһиги кунду дьоннорбут бэйэлэрин талааннарын эһиги дьүүлгүтүгэр таһаарыахтара. Онон дохсун ытыс тыаһынан көрсун...

2 вед: Бэһис түһүмэхпит ананар эдэр ыалларга.

Музыкальный эбэрдэ.

1 вед: Күрэхпит түмүктүүр түһүмэхтэр номнуо тиийэн кэлибит. Алаһа дьыэ хаһаайката, иэримэ дьыэ туллуга киэргэл-симэх кэрэтин кэтэн, мааны танас күндүтүн таннан, аргыый устан долгулдьуйан киирдэбинэ, харахтаах эрэ хайгыаҕа, сүрэхтээх эрэ сөбүлүүбэ.

2 вед: Күн күбэй ийэлэр мааны тангаһы кэтэр күүтүүлээх түһүмэхтэрэ. Көрсун, дохсун ытыс тыаһынан.

1 вед: Күндү кыттааччылар уонна көрөөччүлэр! «Дьаангы Далбар Хотуна» күрэх бары түһүмэхтэрэ түмүктэннилэр. Аны саамай долгутуулаах түгэнэ- Дьүүлүүр Сүбэ түмүктээһинэ хаалла.

2 вед: Дьүүлүүр Сүбэ иннигэр бүтэһик сыаналары туруорар эппиэттээх түгэн үүннэ. Кинилэр алта анал ааты:

«Талба Хотун» - кэтэх хаһаайыстыбалаах хаһаайкаҕа.

1 вед: «Хотун Ийэ» - элбэх оџолоох ийэбэ.

2 вед: «Айыы Хотун»- общественной олоххо активной хаһаайкаҕа.

1 вед: «Иэйиш Хотун»- саамай дьобурдаах хаһаайкаҕа.

2 вед: «Мааны Хотун»- саамай үчүгэй национальной таһастаах хаһаайкаҕа

1 вед: Уонна саамай үрдүкү аат- «Дьяангы Далбар Хотуна» аат игэриллиэхтэрэ.

Слайдары хатылааһын.

1 вед: Күндү көрөөччүлэр, күрэх кыттыылаахтара! Бүгүнгүү дьоро киэһэ саамай күүтүүлээх уонна долгутуулаах түгэнэ- чааһа үүннэ.

2 вед: Дьэ эрэ, төгүлүн ытыылар Дьяангы Далбар Хотуна оройуоннаабы күрэх кыайыылааба ким буолла, анал ааттары ким ылла?

1 вед: Күндү кэрэ куоларбыт, Далбар Хотуттарбыт!

Бу күн сылааһа, сырдыга

Хас биирдиигитигэр сабыахтын,

Сүрэххитигэр истинг иэйиһини бэлэхтээн

Истинг мичээр барыгытын кууьуохтун!

Ыра санаабыт ымыылаах буоллун!

Махтал, Таптал, Эрэл Олоххутугар аргыс буоллун!

2 вед: Тыл бэриллэр Дьүүлүүр Сүбэбэ.

Фанфар. Награждение.

1 вед: Күн күбэй ийэлэри, алаһа дьиз хаһаайкаларын биһиэхэ бу киэһэни бэлэхтээбиккитигэр, үтүө-мааны, истинг-эйэбэс бэйэбитигэр сүгүрүйэн туран, Дулбалаах нэһилиэгин олохтоохторун аатыттан махталбытын тиэрдэбит.

2 вед: Барыгытыгар бүгүнгү күн курдук, саха дьонун кутун-сүрүн тутан, ыраас санаа кыымын ыһан, эйэбэс мичээри бэлэхтии сылдьаргытыгар баҕарабыт!

1 вед: Ыра санаабыт туола турдун, саха үтүө үгэһин үйэтитэ, аатын ааттата турун диэн алгыспытын аныыбыт! Бүгүн кэлэн улахан түмсүүнү төрүттээбиккитигэр, кыттыыны ылбыккытыгар махтанабыт. Сири симии, тулабытын киэргэтэ, дьоннугар-сэргэбитигэр куруук көмөлөһө сылдьыҥ. Үлэбит далааһыннан, үтүөнү, сырдыгы биэрэр күүэ улааттын! Сирдээби олох бары үөрүүтүн, дьолун, убаарабат тапталын баҕарабыт.

2 вед: Оттон күндү көрөөччүлэрбитигэр бүгүн кэлэн, кыттааччыларбытын үтүө санаанан өйөөбүккүтүгэр, дохсун ытыскыт тыаһынан санааларын кынаттаабыккытыгар барба махталбытын тиэрдэбит!

Бары үтүөнү кытта аныгыскы көрсүөххэ диэри!